

padech, kdy se nedocílí jednomyslnosti, uvedou se jména členů pro-
hlašujících se pro dotyčnou předlohu.

Veškeré práce spojené s přípravami a konáním konference má-
dle resoluce Shromáždění prováděti přípravný výbor, opíraje se o tech-
nické organisace (t. j. hospodářské a finanční) Společnosti národů⁶⁾
a Mezinárodní úřad práce. Nahore jsme již viděli, jak Mezinár. úřad
práce se velmi činně účastní přípravných prací. Jest to jednak pří-
kladem, že Společnost národů může pomocí velkolepého aparátu úřadu
prováděti přípravy k podobné světové konferenci, jednak i dokladem,
že hospodářská konference bude řešiti otázky hospodářské souběžně
s příslušnými otázkami sociálními. V tom spočívá pokrokovost kon-
ference a její velký význam, který naznačil pan A. Thomas, ředitel
Mezinárodního úřadu práce, ve své zprávě Mezinárodní konferenci
práce v září 1926 slovy: «Questions économiques et questions sociales
sont étroitement liées... Ne le dissimulons pas, nous plaçons de
grandes espérances pour notre oeuvre même dans l'effort de la Confé-
rence économique internationale. Techniquement, le Bureau y parti-
cipera de toutes ses forces. Puissent les Etats comprendre qu'un
effort économique de cette nature serait sans base solide s'il n'était
dominé par le souci d'aboutir à l'établissement de conditions de travail
équitables et humaines et à une vie plus facile pour les masses labo-
rieuses.»⁷⁾

Při hodnocení světovosti konference sluší zvláště upozorniti na
přibrání nečlenů Společnosti národů (viz shora), zejména Spojených
států a Ruska. Účast těchto dvou států měla by nesmírnou důležitost,
není však dosud zaručena. Jinak celý výsledek konference bude spočí-
vatí jen ve vypracování řady námětů hlavně pro obchodní a sazební
politiku účastnících států a návrhů na mezinárodní smlouvy povahy
průmyslové. Osud těchto osnov bude však závislým na vůli jednotli-
vých států, budou-li je chtítí uskutečniti. Než zkušenost s Mezinárod-
ními konferencemi práce a při jiných příležitostech ukázala, že i z
touto cestou upravovati mezistátní poměry a že je dnes dosti ochoty
u většiny vlád prováděti prakticky usnesení mezinárodních porad.
Neboť idea Společnosti národů, jež chce zabezpečiti pokojné soužití
všech národů společenstvím mezinárodním, jest nesporně na postupu.
Tak — doufejme — i mezinárodní hospodářská konference splní naděje
v ní kladené, bude zase krokem do předu v úsilí, jež hledá meziná-
rodní řešení okamžitých hospodářských obtíží, a přispěje k rozkvětu
a míru světa.

ZPRÁVY.

»Balada o nenarozeném dítěti«. *Je-li spor mezi právníky o to,
kdy se zákon stává platnou součástí právního řádu, zda už řád-
ným vyhlášením či teprve nabytím účinnosti, není pro občana*

⁶⁾ Technické organisace S. N. jsou celkem čtyři: hospodářské
a finanční, zdravotnictví, transitu a duševní spolupráce. Jsou spolu-
s poradními komisemi pomocnými orgány S. N. Mají takový stupeň
neodvislosti a takovou pohyblivost, která by jim dovolila býti opravdu
užitečnými a aby při tom vždy zůstaly pod všeobecnou kontrolou Rady
a Shromáždění. Tyto organisace jsou v zásadě budovány podle vzoru
Společnosti, t. j. mají stálou komisi, odpovídající více méně Radě, vše-
obecnou konferenci zástupců vlád, odpovídající Shromáždění, a sekre-
tariát, který tvoří některé sekce sekretariátu S. N. pod autoritou ge-
nerálního sekretáře. Srovnej: Společnost národů, její ustavení a orga-
nisac, Ženeva 1923. Vydala Informační sekce S. N. Strana 27.

⁷⁾ Rapport du Directeur à la huitième session de la Conférence
internationale du Travail, Genève 1926. Strana 71.

státu sporu o tom, že zákon, který dosud není účinný, je jakst nenarozené děcko. Nasciturus. říkají právníci. Takový nasciturus stává se plnoprávným členem rodiny zákonů někdy hned v den vyhlášení, někdy po uplynutí krátké doby, někdy po splnění určitých složitějších podmínek — a někdy vůbec ne. Stane-li se toto poslední u zákona menšího významu, všimne si toho málokdo, stane-li se to u zákona významnějšího (asi tak významného, jako je na př. zákon o délce služby vojenské), je to už událost, aie, stane-li se to u nascitura tak slavného, jako je z á k o n ž u p n í, pak je nutno se nad jeho smutným osudem zamyslet. Dnes již je skoro jisto, že dojde k novelisaci zákona župního a to takové, která zruší podstatný jeho obsah (zřízení župní) a nahradí jiným (zřízení zemské). Zákon župní byl nasciturus slavný, neboť byl počat skoro s tak velikou slávou, jako sám nejpřednější zákon republiky, ústavní listina. Tehdy jsme si mysleli, že se jím staví základy státu na dlouhou budoucnost. Co tu bylo sporů a bojů o jednotlivá jeho ustanovení, co pak debat a starostí o jeho proveditelnost a co energie vyplýváno s jeho zavedením na Slovensku. — A dnes mu píšeme nekrolog. Nemusíme se ani omlouvatí zásadou »de mortuis nihil nisi bene«, abychom mohli konstatovati, že nebyl odstraněn pro svoje špatné vlastnosti. Naopak: padl proto, že se změnila politická situace. Dnes je těžko posuzovati, který z obou zákonů. zda starý či nový, je v celku lepší, zejména nechceme-li se ani slovem pouštětí do úvah politických. Zda dnešní řešení je správné, to ukáže budoucnost, snad už blízká, snad teprve daleká. Nový zákon, který je nesporně mistrným dílem zákonodárné techniky, umným kompromisem principů centralisace a decentralisace, autonomie a byrokracie, vynořil se náhle. A to právě, jak tento zákon pohřbívající župy jest dělán, je druhá věc, která nás na tom zajímá. V tomto listě bylo opětovně upozorněno na smutný zjev, že se při tvorbě zákonů nedává u nás příležitost k účasti právníckým odborníkům. Že však naši přední theoretikové práva veřejného, kteří se tak vynikajícím způsobem zúčastnili práce na základních zákonech republiky v době revolučního Národního shromáždění, nebudou tentokráte ani dotázáni, to přece jen překvapuje. O to jsou poměry dnes horší než tehdy. Snad se však, držitelé moci úmyslně vyhnuli příležitosti slyšetí dobrá zdání těchto znalců vědouce patrně, že by nebyla tak zcela konformní s jejich suverénní vůlí. —n—

Osnova zákona o organizaci politické správy byla podána v posledních dnech v parlamentu v důsledku úmluvy s lidovou stranou slovenskou, když ještě před nedávnem jsme slyšeli chvalozpěv na výtečné fungování žup na Slovensku. Hlavní zásady osnovy jsou tyto: Československá republika rozděluje se na čtyři velké správní celky: zemí Českou, Moravskoslezskou, Slovenskou a Podkarpatskoruskou. V čele těchto zemí jest státní úředník, podléhající ministroví vnitra, jenž v obvodu své působnosti zemským úřadem vykonává vnitřní správu, pokud není platným právem svěřena úřadům jiným. Titul má zemský president (ačkoli není tomu dávno, co byla snaha titul »president« ponechatí jen hlavě státu, a všichni ostatní »presidenti« se rušili). Zemské úřady pak mají podřízené okresní úřady, jichž přednostou jest okresní náčelník.

Při zemském úřadě pak se zřídí zemské zastupitelstvo, při okresním úřadě obdobně okresní zastupitelstvo. Předsedou jest vždy hlava úřadu. Zemské zastupitelstvo čítá v Čechách 96, v Moravoslezsku (možno-li tak říci) 54, na Slovensku 51, v Podkarpatorusku 18 členů. Dvě třetiny jsou voleny, třetina vládou jmenována z odborníků. Aktivní právo mají osoby staré 24 let, bydlící v některé obci země nejméně 1 rok (mimo jiných náležitostí), pasivní právo mají osoby nejméně 30leté (jako dosud), bydlící v některé obci země nejméně tři roky. Volební doba činí šest let.¹⁾ Jinak se zachovává pro zemské zastupitelstvo struktura vrchnostenské autonomie známá ze župního zákona. Župní zastupitelstvo volí ze sebe zemský výbor a to: v Čechách, Moravoslezsku a Slovensku po 12 členech, a tolikéž náhradních, v Podkarpatorusku o 6 členech a 6 náhradních. Jednání zemského výboru se účastní 1, nejvýše 2 úředníci zemští s právem hlasovacím. Zemské zastupitelstvo může pro obstarávání některých záležitostí zříditi podle potřeby zemské komise ze členů zastupitelstva nebo z občanů v zemi usedlých a do zemského zastupitelstva volitelných. Předsedou těchto komisí jest také z moci úřadu zemský prezident.

Působnost zemského zastupitelstva jest mimo jiné²⁾ správní a hospodářská. Stará se o zájmy humanitní, zdravotní, sociální, hospodářské, dopravní a kulturní, pokud jde o úkoly, jež přesahují potřeby jednotlivých okresů a nejde o zájmy celostátní. Politické věci jsou vyloučeny, zvláště jest nepřipustno o věcech těch podávati návrhy a o nich hlasovati. V oboru této působnosti mají země povahu právnícké osoby, což připadá dosti zajímavě. Zemské zastupitelstvo může se usnísti o stanovení dávek, příspěvků, naturálních plnění; přírážky zemské byly upraveny již se zřetelem k připravované reformě daní přímých.

Okresní zastupitelstva jsou obdobně zřízena u okresních úřadů. Města s magistrátem nebo se zřízeným magistrátem okresních zastupitelstev nemají. Počet členů okresního zastupitelstva řídí se počtem obyvatelů v okrese a činí od 18 do 36. Dvě třetiny jsou voleny, třetina jmenována ministsrem vnitra z odborníků. Volební období členů jest šest let, jmenování jako u zemských zastupitelstev jest snad do odvolání, což není u prospěch věci, ježto jmenování by upadali v pokušení býti nástrojem svých tvůrců.

Předsedou okresního zastupitelstva jest okresní náčelník, jenž je svolává nejméně dvakrát do roka. Okresní zastupitelstvo volí ze sebe okresní výbor o 8 členech a 8 náhradních, a působnost jeho jest obdobná jako zemského zastupitelstva, až na to, že jedná o věcech nepřesahujících důležitostí rozsah okresu, může vypisovati dávky, úkony a pod.; ve svojí autonomní působnosti jest okres právní osobou, má také působnost iniciativní.

Dohledací moc nad obcemi v prvé stolici přechází na okresní výbory, ve druhé stolici na zemské výbory.

Konečně se stanoví jako úřední orgány zemských úřadů Zemské věstníky.

Zákon má nabýti platnosti dnem 1. ledna 1928. —

Nyni však nutno se vrátiti k počátku. Osnova zákona, snad neorganicky snažila se použití osnovy připravované již delší dobu v ministerstvu vnitra, a sice o přepracování nařízení č. 54/1854, jež mělo chvalitebný název »Prügelpatent«. Osnova v hlavě prvé zpracovává tuto látku, bez jejíž úpravy, třebaž že jest ne sympatická, nemůže se žádný stát dobře obejítí.³⁾ Máme za to, že osnova tuto látku myslí občanů příliš nepřiblížila. Kromě všeobecných maxim, že úřady mají bdíti nad veřejným pořádkem, klidem, bezpečností a veřejnou mrav-

¹⁾ Upozorňujeme mimochodem, že v § 15, druhém odstavci jest pravděpodobně chyba tisku v citaci písmen: v poslední řádce má býti snad písmeno »b« nikoli »d«.

²⁾ Normotvorné, ve správním soudnictví a poradní.

³⁾ Viz debatu na II. právníckém sjezdu v Brně, kde zvláště nynější ministr vnitra ujal se její obhajoby. Viz »Všehrd« VI., str. 309.

ností a odvraceti v tomto směru všechny závady, dává politickým úřadům ve článku třetím moc, aby v zájmu veřejném mohly vydávati ve svých úředních obvodech příkazy a zákazy v zájmu veřejném, a to jak ve způsobu všeobecných nařízení, tak i pro jednotlivé případy, jakož i stanoviti trestní sankci na nedbání těchto nařízení v peněžitých trestech do 10.000 Kč nebo trestu vězení do 14 dnů. Trestní pravomoc vykonávají politické úřady, pokud nenáleží soudům. Trestní právo policejní, o jehož kodifikaci a modernisaci se stále mluví, však nikterak upraveno nebylo, leč lze-li snad nazvati modernisací ta ustanovení, že se určují zásadně dvě stolice, a že ve sporech, jejichž předmět jest pouze peněžité plnění nepřesahující 300 Kč, jest odvolání vůbec nepřipustno.¹⁾ Bylo by zajímavým způsobem sledovati, pokud osnova liší se ku svému prospěchu, nebo neprospěchu, od nařízení z doby absolutní. To však vymyká se našemu referátu. dnk.

Technici a právníci. Stane se někdy, že se dostane do tisku diskuse vedená jinak zpravidla jen ústně u kavárenských stolků a černé kávy. Tak se stalo nedávno, když revue »Přítomnost« uveřejnila řadu projevů právníků a techniků obírajících se starou otázkou a starým stavovským sporem o tom, kdo je důležitější a kdo zbytečnější. Technikové jsou v této diskusi ovšem v ofenzivě, právníci v defenzivě. Proti právníkům uváděny staré známé argumenty: neproduktivnost, formalismus, zbytečné ztěžování, zdržování a zdrazování všeho pokroku a hlavně technického, který si přece žádá racionalisace, ekonomisace, standartisace, normalisace atd. atd. Je mnoho zbytečných právníků ve službách veřejných, kteří by prý měli býti nahrazeni techniky.

Čtenář takové diskuse, který by nepřihlížel k psychologickým motivům, pozastavil by se především nad tím, proč právě tyto dva stavy se prou o svoji důležitost a kompetenci. Vždyť přece činnost obou je tak různá, vědecké metody tak odlehlé a úkoly obou ve společnosti lidské tak odlišné a přesně vymezené. Úkoly ty lze snad nejlépe charakterisovati takto: tam, kde jde o boj člověka s přírodou, o problém ovládnutí přírody člověkem, je na místě technik, tam, kde jde o boj člověka s člověkem, o problém ovládnutí jedince státem, je na místě právník. K prvému jest zapotřebí znalostí zákonů přírodních a lidstvo si vychovává znalce jejich; to jsou mimo jiné technické. K druhému jest třeba znalostí zákonů, které si pro spory mezi lidmi dala společnost lidská a lidstvo si zase k tomu účelu vychovává znalce těchto zákonů; a to jsou právníci. Na tomto stavu, tak samozřejmém, nelze ničeho měniti.

Proti právníkům mluví několik psychologických momentů: Jednak to, že výsledek jejich práce skutečně není viditelný, alespoň ne tak, jako práce techniků. Odtud ona výtka neproduktivnosti, kterou snáze chápeme u dělníka, pracujícího těžce rukama v tovarně či na lešení a dívajícího se nenávidně na pány v kancelářích, než u vysokoškolsky vzdělaných techniků. Kdo nepochopí nutnost činnosti spočívající v řešení sporů mezi lidmi, v usměrňování distribuce statků, v trestání činů škodlivých společnosti a v organisování jedinců v články státního organismu, s tím bude asi těžko diskutovati o těchto věcech.

Druhý moment nepřiznivý právníkům, a to hlavně v očích techniků, jest to, že se právní řád a jeho aplikace jeví jako překážka jejich pokroku. To je výtka velmi vysvětlitelná. Ten, kdo má na mysli jen postup za určitým cílem, zdokonaliti technické vymoženosti lidí, nemůže tak snadno pochopiti, že každá a ta nová vymoženost vedle toho, že někomu prospěje, může také někoho jiného, ať jedince ať celek, poškoditi nebo v právech zkrátiti. A tohoto druhého se ujímá právní řád. Velikým příkladem toho je známý zjev, že technický pokrok vyvolal otázku dělnickou, tato sociální zákonodárství, které jest zajiště zatížením zase onoho pokroku průmyslového. V malém takových příkladů je více: při každé nové stavbě, každém novém vedení elektrického a pod. je vidíme.

¹⁾ Což vztahuje se i na trestní věci!

Konečně — a snad nejvíce — mluví proti právníkům ta psychologická skutečnost, že ctižádost lidí směřuje daleko více k tomu, ovládnout vůli lidí než ovládati přírodu. A tu ostatní stavy vidí, že právníci ve funkci veřejných orgánů rozhodující o právech a povinnostech lidí, vykonávají vliv na jejich jednání. I kdyby tato činnost rozhodovací neměla v sobě žádných prvků volních a byla jen logickou aplikací zákonů, přece činnost takového rozhodujícího soudce neb úředníka bude vzbuzovati cosi jako závist těch, kteří nerozhodují. To je moment, o kterém se přirozeně v diskusích toho druhu nemluvíva, poněvadž zůstává v podvědomí. Ale je to psychologicky asi totéž, — třebaže v míře mnohem menší — co pocítují občané, neúčastníci se politiky, vůči politikům, kteří jako poslanci a členové jiných normotvorných sborů usnášejí normy, jichž ti druzí musejí poslouchati.

Tolik o psychologických motivech útoků na právníky. Naprosto jiná věc je, jsou-li u nás zákony dělány nejlépe a veřejná správa organizována neúčelněji. Ale ani zákony ani veřejnou správu nelze — jak známo — ztotožňovati ani s vědou právní ani se stavem právníckým.

Proč však právě technické nejživěji se zajímají o stav právníký, toho zvláštním důvodem jsou motivy sociální, existenční. Technik a právník jsou dva vysokoškolské stavy, které nejčastěji sedí spolu v úřadě a počítají tudíž úzkostlivě, kolik židlí a jak vysokých je obsazeno těmi a kolik těmi. Stejného psychologického původu je také fevnivost na zisky advokátů. — A tak se, jako vždy, i tyto diskuse o vysoké ideje racionalisace a ekonomisace redukují na konec na problém »Ze života hmyzu«: »aby bylo málo šlimáků a hodně kapušty«. — Ale když to rozdělení kapušty je — bohužel — zase daleko více otázku právníkou a národohospodářskou než technickou.

—n—

Nové dávkové řády. Zákon z 3. dubna 1925 č. 53 Sb. z. a n. o dávkách za úřední úkony ve věcech správních, o němž se svého času v tisku hodně diskutovalo, měl původně platiti jen do konce roku 1926. Platnost jeho však nyní byla prodloužena zákonem z 16. prosince 1926 č. 253 Sb. z. a n. do konce roku 1929. Z toho lze souditi, že zavedení dávek se osvědčilo. Bylo by zajímavo zjistit přesně, kolik se státu na dávkách do dneška odvedlo. Bylo by to snad i dost překvapující.

Nové dávkové řády obsahuje vládní nařízení z 22. prosince 1926 č. 254 Sb. z. a n. — Změny vzhledem k starým dávkovým řádům se jeví jednak potud, že povinnost platiti dávku byla rozšířena i na mnohé úřední úkony, které dávce dříve nepodléhaly. Na př. v sazbách všeobecných (A) nově zavedena dávka 20— Kč za nahlédnutí do spisů, uložených ve spisovně, výjma spisy soudní a finanční, v oboru sazeb ministerstva vnitra (B) dávka od 20— Kč za nález v trestním řízení správním dle § 1339 o. z. o. (dávku tuto možno uložit proto, poněvadž v daném případě se řízení trestní nezahajuje ex officio, nýbrž jen k žádosti osoby, jíž bylo na cti ublíženo), z ostatních oborů rozšířeny dávky zejména ve věcech vojenských, ve věcech, týkajících se civilního letectví a pod.

Jako další změnu lze zaznamenati důslednější provedení zásady, že dávky se ukládají za úřední úkony ve věcech správních, staly-li se podstatně v zájmu soukromém a za udělení oprávnění a výhod ve věcech správních. V těch případech totiž, že úkon se sice děje v zájmu soukromém, ale současně do jisté míry v zájmu veřejném, byly dávky namnoze sníženy nebo stanoveny pevnou sazbou rovnající se minimální dávce při dřívější sazbě nepevné (viz na př. dávky za vydání živnostenských listů a pod.) a naopak zase dávky zvýšeny tam, kde jde o zájmy a výhody čistě soukromé (různé výhody vojenské a j.)

pšv

Provádění sociálního pojištění, přednáška prof. Dra. Schoenbauma, pořadaná Sociálním ústavem Československé republiky v Praze dne 3. února t. r. Přednášející zprvu uvedl, jak zákon o sociálním pojištění byl nejprve neúměrně vychvalován, a naopak zase, sotva

vstoupil v platnost, stejně neúměrně jest haněn. Obojí tyto projevy jsou nesprávné — zákon není nejlepší — na př. jihoslovanský zákon je lepší, přesto však náš zákon snese srovnání s obdobnými zákony; je dokonalejší nežli rakouské jeho osnovy. Ku provádění sociálně-pojišťovacích zákonů je třeba zvláštní energie státní; v Německu se bouřili zaměstnanci i zaměstnavatelé, ale zákon se stal přesto národní chloubou. Stejně i v Rakousku v r. 1908 byl podán návrh na novelisaci, celé skupiny zaměstnanců žádaly za vynětí, a obchodní pomocníci — ke své škodě — skutečně také byli vyňati. Náš zákon o sociálním pojištění ovšem tak velkého odporu nevzbuzuje, přesto však by se rychleji vžil, kdyby nebylo agitace.

Zákon byl nedokonale připraven, a při tom obyvatelstvo není dostatečně zralé, aby správně hodnotilo důchody; politické poměry pak jsou počátkům zákona nepříznivé. Po stránce organizační se osvědčilo spojením starobního a nemocenského pojištění, čímž ušetřena nesmírná práce se zjištěním, zařazením a předpisem, a velké částky ušetřeny na správních nákladech. Vynikajícím principem jest, že starobní pojištění je soustředěno v Ústřední sociální pojišťovně; v Německu je provádí 30 ústavů, a též rakouský návrh je komplikovaný. Centrální organizaci byla věnována plná pozornost: byli do pojištění jednotně pojeti i zemědělci, po zkušenostech v Německu, že u zemědělských dělníků je pro vyšší věk i větší risiko pojistné, a že ústavy, toliko zemědělské dělníky pojišťující, tak neprosperují, naopak bylo přihlíženo k jejich přáním: při nižších peněžitých požitcích a tedy i nižších třídách mají poměrně vyšší důchody. Není dosti oceňována pronikavý dozor Ústřední sociální pojišťovny. Soustava dávek, pozůstavajících z pevných a pohyblivých částek bude provedena i při novelisaci pensijního zákona.

Zákon vykazuje i různé vady: partie nemocenského a invalidního (starobního) pojištění pracovaly dva znalci, jeden počítal s příspěvkovým dnem, druhý s týdnem. V tom směru dlužno spoléhat na rozumnou interpretaci. Příspěvek nemocenského pojištění byl stanoven 5%, při tom však dávky nebyly sníženy. Pojištění mimořádně zaměstnaných nebylo podrobněji upraveno, v přítomné době pak vznikl spor o to, zda pojistné dlužno platiti za 6 či 7 pracovních dnů v týdnu.

Nebylo lze pojmouti do zákona institut vrácení premii, které maří účel pojištění, a je nejlacinějším způsobem, jak se zbavit pojištěnce; sociální pojištění není pojištěním v nezaměstnanosti! Při tom důchody pravidelně převyšují nárok na vrácení premii, jehož hodnota proti rentě je desetkrát menší. Německý zákon při první reformě vrácení premii odstranil a žádný evropský stát se již k němu nevrátil, kromě pensijního zákona, jenž při novelle tuto dávku zamění asi za výbavné, ovšem za přísnějších předpokladů (delší čekací doba). — Odpor vyvolalo pojištění učňů, ač se nepřihlíží k hodnotám, které tím učnové pro budoucnost získávají při poměrně malém příspěvku.

Náměty proti drahotě pojištění jsou staré, a vznikají z neinformovanosti, a z nesprávného hodnocení rent. Je jisto, že u nás úmrtnost klesá, a že 65. roku se dožije 32% při aktivním zaměstnání. Snížila-li by se hranice na 55 let vyžadovalo by to 250 mil. korun ročně. K tomu svádí pensionování veřejných zaměstnanců. V jiných státech je dnes vesměs hranice alespoň 65 let. Vdovský důchod nemohjí býti dán všem vdovám, neměla-li být překročena hranice 5% mzdy. Nemístná je námítka o nevhodnosti zúročení: správní náklady jsou malé (asi 1/3 oproti soukromému pojišťování), část břemen přesunuta do budoucna: ve třídě A je uložený kapitál po 50 letech zúročen 29%, ve třídě D 21%; pensijní zákon má dnes menší zúročení.

Stejně jsou staré výtky o nesnesitelnosti břemen, datujících se od r. 1880; nemocenské pojištění dnes levnější, dávky pojištění starobního byly po 2 roky známy. Průměrné pojistné nedosahuje plných 5% mzdy. Ostatně nejde o břemeno, nýbrž o zaopatření, na němž mají zájem i jiné strany. Příspěvky vybrané víc vrací, než berou; na léčebné péči, podporách stavebních, dlouhodobého úvěru, nucené spořivosti. Úhrnný náklad zůstává za zatížením všech sousedních států.

s nimiž konkurujeme. V Německu kromě toho náklady budou stoupat, kdežto u nás zůstanou stále stejné (až na státní příspěvek); u nás je stoupaní možno jen buď stoupaním mezd neb přírůstkem obyvatelstva. Při tom je celkové zatížení produkce vyjádřeno číslem $1\frac{1}{2}\%$ výrobních nákladů.

Pokud se týče finančního systému, nikdy nebyl vážně žádán systém rozvrhový; ovšem žádal Svaz průmyslníků systém stoupající premie, kdežto parlament se rozhodl pro pevnou premii, při níž je možná přesná kalkulace, a při níž i pro budoucí generace bude ještě pojištění laciným. V sociálním pojištění nejde o thesauraci (kapitalismus), nýbrž o nucené spoření, aby se masse o $1\frac{1}{2}$ milionu lidí mohly vyplácet důchody, při čemž roste národní jmění. Výhoda menší thesaurace (při stoupající premii) končí fiaskem a vyčerpáním prostředků právě v době, kdy renty by měly dosáhnouti své plné výše. Není bez významu ustanovení, že jmění Ústřední sociální pojišťovny nesmí být odcizeno svému účelu, a k tomu zde slouží řada orgánů, dozírajících na způsob uložení. Systém stoupající premie vede časem k vyšší premii, než v soukromém pojištění; dokladem podobné nesolidnosti je dnes naše pojištění hornické, které by potřebovalo na úplnou sanaci 3 miliardy Kč. Dnes jediné je možno, aby splynulo s pojištěním sociálním.

Rečník na konec přiznává, že bude nutna reforma, klade však důraz na to, že bude nutno ji provést s naprostou svědomitostí; přednáškou touto se prof. Dr. Schoenbaum vypořádal s agitačními, nevěcnými a neodbornými námitkami dnešní doby, která zapomíná na různé okolnosti, jmenovitě na to, že sociální pojištění bylo dílem dohody všech politických stran, a ne snad socialistickým diktátem. Svými zcela přesvědčivými důvody splnila přednáška úplné svůj úkol.

Dr. Jankovský.

Rozprava v Národohospodářské Společnosti o sociálním pojištění.

Rozprava tato konala se dne 7. února t. r. a byla zahájena drem Fořtem obsáhlým a věcným rozkladem o sociálním pojištění u nás. Dr. Fořt poukázal na vzájemnou mezinárodní odvislost států a především Československa, které je nuceno valnou část výsledků své práce odbývat na mezinárodním trhu. Dr. Fořt míní, že nutno snažiti se o taková řešení, jež přinášejí sociální pokrok a nejsou v rozporu s hospodářskými potřebami státu. Dr. Hotowetz zabýval se pak otázkami zatížení výroby sociálním pojištěním, finančním systémem, použitím nashromážděných kapitalů zpět k potřebám státu a hospodářského života, správními náklady a organizací pojištění. Své vývody doložil statisticky a prokázal, že naše výroba není zatížena více, než ve státech, s nimiž konkurujeme a že také správní náklady jsou nižší než v sousedních státech. Náš finanční systém vylučuje nebezpečí stoupajícího příspěvku. Dr. Lenz pojednal o sociálním pojištění se stanoviska pojistného matematika a uvedl, že rozvrhový systém bylo by možno doporučiti jen tehdy, kdyby okamžikem uvedení zákona v platnost byly do sociálního pojištění zahrnuty veškeré osoby bez ohledu na stáří, t. j. kdyby s vyplácením důchodů se ihned začalo. Dr. Klumpar promluvil o použití nahromaděného jmění, které možno s užitekem zpět vraceti hospodářskému životu; nashromážděné kapitály bude možno rozdělití také územně, takže veškeré části státu budou moci na něm participovati. Dr. Vorlíček promluvil pro dnešní finanční systém. Příjem bez práce může býti zaručen pouze kapitálem. Navrhl, aby 20% minimum, stanovené pro ukládání rezerv ve státních papírech, bylo změněno ve 20% maximum. Prof. Dr. Schoenbaum upozornil, že premie ve státech sousedních bude stále stoupati, kdežto u nás je průměrná premie definitivní. Nesouhlasí, aby břemeno bylo převaleno na budoucí generaci, jelikož pojištění mohlo by se pro budoucí pojištěnce státi dražším, než pojištění soukromé. Dr. Polák žádal, aby pojištění nezatěžovalo výrobu přes její únosnost a aby bylo vedeno co nejhospodárněji a nejúčelněji. Dr. Pospíšil uvedl, že je možno kalkulovati určitý přesun zatížení na budoucí generace, aniž by v budoucnu pojištění sociální muselo býti dražší než sou-

kromé. Mohla by tu býti vodítkem doba, po kterou dlužno státu amortisovati dluhy domácí a zahraniční. Až budou splaceny, budou v našem hospodářském a finančním životě takové poměry, že zvýšené břemeno by nepůsobilo tíživě jako dnes. V dnešní době by podobný postup umožnil rychlejší hospodářský rozmach. Ministerský rada Klíma uvedl, že dnešní břemeno sociálního pojištění nutno pokládati za přepjaté. Stavební rada Dušek konstatoval, že sociální pojištění může přinésti užitek, bude-li vedeno ekonomicky ve všech směrech. Posl. Johaniš uvedl, že sociální pojištění nutí dělnictvo ke spořivosti a v tom že je jeho úspěch. Zajímavá debata byla pak drem Fořtem zakončena.

Dr. Jindřich.

Z Masarykovy sociologické společnosti. Poprázdninovou svou činnost zahájila Masarykova sociologická společnost 22. října 1926 přednáškou dra E. Chalupného o demokracii východu a západu podle nauky indického sociologa Mukerjee. Dne 15. listopadu 1926 přednášel o filosofii dějin, její podstatě a oprávnění dr. L. J. Fischer, podle něhož na rozdíl od ostatních věd, vyhledávajících obecné vztahy, jimiž je poutána mnohost jedinečných dat, usiluje historie o konkrétní determinaci právě těchto jedinečných dat. Nezmocňuje se ovšem dat všech, nýbrž podrobuje je plánovitému výběru. Ráz tohoto výběru opět je podmíněn celkovým pojetím zákonitosti historického, resp. sociálního dění. Metodický postulat sociálního konsensu dovádí k tomu, aby mnohost činitelů, určujících průběh historického dění, byla sečleněna v hierarchickou stupnici tak, že činitel, považovaný nejnaléhavějším, stane se jakoby střediskem, determinující činitele všechny ostatní a s nimi celý rok dění. Výsledkem tohoto postupu je jednotné, ovšem však jednostranné pojetí mnohotvárné dějinné látky. Nebrání se mu vlastně žádné historické podání, nechce-li ulpěti na registraci časového sledu jednotlivých historických úseků. Považujeme-li jej — pro syntetickou funkci, v něm se projevující — za postup filosofický, nebude přesných hranic mezi historií v užším slova smyslu a filosofií dějin a výtky, činěné filosofií dějin, nebudou jiné než ty, které budou stíhati historickou práci samu podle toho, kolik bude vykazovati jednak ideového, jednak jednotčího přínosu.

Dr. Jindřich.

Pětidenní pracovní týden. Nedávné rozhodnutí Henry Forda zavést pětidenní pracovní týden pro 250.000 dělníků svých automobilových továren vyvolalo v americkém tisku zajímavou diskuzi o této otázce. Na výročním sjezdě amerického Sdružení práce, konaném v Detroit, středisku automobilového průmyslu Spojených států, bylo v debatě konstатовáno, že vzor zavedenému již sniženému pracovní doby měly dosud užívané metody (standartisace výrobků, krajní specialisace personálu a automatismu výrobků) v zápětí zvýšení výroby nad spotřební způsobilost země. Mimo to jednotvárnost stálého a mechanického opakování stejných výkonů vysiluje dělníka daleko více než dřívější metody práce. Sjezd proto vyslovil požadavek, aby byl plat dělníka zvýšen tou měrou, jak se zlepšuje výtežek jeho práce; mimo to jest na místě zmenšiti pracovní dobu, aby dělník, oběť přepínání, mohl opět nabýti svých sil. Nepožaduje přesně pětidenní týden, odporučil také sjezd postupně snížení denního a týdenního trvání práce. Naproti tomu Svaz průmyslníků postavil se k dané otázce odmlátavě, prohlásil, že pětidenní pracovní týden v americkém průmyslu jako celku zaveden nebude, a publikoval o tom ve svém oficiálním věstníku »Pocket Bulletin« názory asi třiceti svých vynikajících členů. Uvádíme některé z důležitých těchto důvodů, z nichž zajímavý a pro amerického ducha charakteristický je poslední: pětidenní týden by vyvolal silný vzestup životního nákladu; měl by v zápětí všeobecné zvýšení mezd o 15% a zmenšení výroby; nemohlo by se ho použití pro všechny průmysly; vzbudí by u těch, kteří disponují delším volným časem, touhu po nových zábavách; protivil by se opravdovým zájmům těch, kteří chtějí pracovati a tím zlepšiti své postavení; a konečně: učinil by Spojené státy zranitelnějšími v hospodářské soutěži s Evro-

pou, ktorá bojuje všemi silami, aby prekonala Ameriku. (Dle Informations Sociales.) K. Gerlich.

Pôvodcovské právo. Učená spoločnosť Šafaříkova v Bratislave, zahájila svoju prednáškovú činnosť prednáškou rektora prof. Dr. Sommera na thema pôvodcovské právo. Prednášajúci, ako člen komisie, veľa pekne vyzvihol celý riad dôvodov, ktoré vedly k uzákoneniu ochrany tak dôležitého, a dosiaľ tak málo uznávaného práva ideálneho, t. j. práva na duševné výplody. Cesto však se zdá, že náš štát dosti pozde uskutočňuje to, čo iné štáty európske vykonaly súčasne s prvými opatreniami vykonanými na prospech a k podporovaniu vedy a umenia. Medzinárodnými mierovými smlúvami bolo sice čl. republiky uložené do jedného roku sa prihlásiť k Bernskej konvencii, čo sa tiež aj stalo, ale k úprave pomerov vñutorných došlo teprve až zákonom zo dňa 24. listopadu 1926 čís. 218 Sb. z. a n. Potreba tohoto zákona bola už všestranne pociťovaná, lebo bývale uhorské a rakúske zákony (zák. čl. XVI. z r. 1884 revidovaný v roku 1926 a zákon z roku 1895 č. 197 r. z. revidovaný roku 1920), ktoré sdedila čl. republika, upravovali tyto ideálne práva k výtvarom vedeckým a umeleckým veľa mačošky. Ešte aj rakúsky autorský zákon bol výhodnejší proti uhorskému v tom smeru, že obsahoval ustanovenie, ktorým sa súdy v prípade nedostatkov ustanovenia, ako sa má v konkrétnom prípade pokračovať, odkazovali na ustanovenie medzinárodných smlúv, pokiaľ sa tohoto týkali. Menovite postrádaly tyto zákony potrebné definície základného dnes už značne širokého pojmu vedeckého, respektive umeleckého diela, ktorý bol v obou starých zákonoch veľa nejasný a neurčitý, čímž bol autor toho, lebo onoho diela vydaný všestrannému poškodzovaniu. Toisté bolo aj s veľa krátkou dobou, po ktorú sa ochrana práva autorského poskytovala. Prednášajúci vyslovil tiež želanie na brzke urovanie týchto pomerov aj s Amerikou, t. j. že Amerika vyhoví výzve Sväzu Národov a pristúpi tiež k Bernskej konvencii. V tomto smere možno sa tedy prozatiť len opierať o ustanovenie medzinárodných smlúv, nakoľko sa tieto na túto otázku vzťahujú.

Ako profesor a na slovo vziatý znalec antiky, prednášajúci výstižne vyzvedol prvky autorského práva v antike. Tu poskytovala autorovi dostatočnú záruku k ochrane jeho diela, jednak jeho držba, a d'alej ťažkosť rozmnožovania, ktoré sa dialo len ručným opisovaním. Bol tedy dostatočne chránený ten, kdo mal rukopis vo svojej držbe. Potreba ochrany, ovšem, že nestejnej intensity, vyskytovala sa behom zdokonalovania a rozširovania tiskáriem. I tu z počiatku, keď bolo tisknutie nalovania a rozširovania tiskáriem. I tu z počiatku, keď bolo tisknutie ktorí si túto ochranu zaistovali opatrovaním si rôznych privilegií tiskárskych (na pr. Benátky) (dnes je nakladateľ v tomto smyslu chránený, len keď vydá dielo už zákonom nechránené). Pre autora bolo v tedy do iste miery významenámim, keď bolo jeho dielo rozširované tiskom a preto potreba chrániť autora sa tu vôbec nevyskytovala.

Vývojom doby a techniky bolo treba zaujať k tejto otázke iné stanovisko a tak prichádza už k zákazom patisku, (Francie prý ráz r. 1741 a v Rakúsku r. 1775.) Stúpajúca potreba ochrany vyvrcholila konečne v Rakúsku, v autorskom zákone z r. 1895 č. 197 r. z. a v zákonoch ďalších (menovite zák. z roku 1907 č. 58 r. z.) a v Uhrách v zák. čl. XVI. z r. 1884. Dnes však ani tieto nestačia a bolo treba túto otázku od základov upraviť zodpovedne k dnešnej dobe a vývoju, čo sa aj stalo citovaným zákonom č. 218/1926.

Tento zákon vystihuje veľa jemný rozdiel medzi právom t. zv. ideálnym a právom materialným (na tieto rozdiely poukázal už Kohler), ktoré jasno vystupujú menovite v tom prípade, keď autor diela na pr. vedeckého postúpi smlúvou nakladateľskou toto svoje právo materiálne t. j. právo k rozmnožovaniu a k rozširovaniu diela nakladateľovi, tak že autor viac týmto právom disponovať nemôže, kdežto právo ideálne (v § 16 označené ako nemajetkové záujmy), t. j. menovite právo na zmenu, doplnenie atd., obsahu, tedy podstaty diela zadržíava si pôvodca úplne aj naďalej. Tiež k vydaniu ešte nevydaného diela nemohou

původcu donutit ani veritelia. Exekucii podliehajú len exemplare diela vytisknutého (§ 19).

Nový zákon má konečně aj tu ďalšiu prednosť, že uvádza v § 4 taxatívne všetko, čo sa týmto zákonom chráni. Oproti starým zákonom chráni sa tiež diela architektonická, diela redigovaná, články v novinách, ktoré ale mimo článkov vedeckých a belletristických, sú chránené len vtedy, keď je na prednej strane časopisu táto všeobecná výhrada (§ 24) patiskou označená; pri otisku takých článkov je treba uviesť pramen. K otisku článku vedeckých atd. je treba svolenie pôvodcu.

Prednášajúci, mimo uvedeného, poukázal na celý riad cenných ustanovení citovaného zákona. Avšak rámec i určenie Všehrdu nepripúšťa možnosť podrobne su tuná zabývať zaujímavým a rozsiahlym rozborom ešte celého riadu cenných ustanovení (menovite §§ 19, 34, 35, 45 atd.), na ktorej prednášajúci poukázal a pekně vyložil.

Prednáška svojím cenným obsahom prinesla do vecí hodne svetla a porozumenia.

Evropský železářský kartel. Jeho utvorení bylo nazváno největší událostí hospodářského vývoje od konce války. To není snad jen pouhým přeháněním; byly již sice a jsou i jiné mezinárodní kartely, ale význam železářského kartelu spočívá v tom, že se zde mezinárodně organizuje průmysl, který již podle přirozené povahy věci je průmyslem základním a nejdůležitějším, skutečným pilířem hospodářství národního; dnes přece zjijeme, dle slov Sombartových, ve věku »uhlí a železa«. Železářský průmysl na kontinentě, nepřihlížíme-li k Rusku, je soustředěn podstatně ve dvou oblastech; na západě v území mezi Rýnem a Meusou a pak ve střední Evropě. Oblast západoevropská se napřed organizovala v kartelu tím způsobem, že v něj vstoupil průmysl německý, francouzský, belgický a lucemburský. Oblast středoevropská nemá sice daleko tak velkou výrobní kapacitu jako západoevropská, ale jsou zde závody světového významu, které nemohl zkartelovaný průmysl západoevropský ponechat i do outsidersy. A tak koncem r. 1926 vstoupily do kartelu Československo, Rakousko a Maďarsko; Polsko zůstává zatím ještě stranou.

Co se týče zásad, na nichž je kartel vybudován, je nejdůležitější tato: je to kartel kontingentní, nikoliv cenový. Kartely obyčejně vznikají, když vyroste nezdravá nadprodukce, jejíž přebytky nelze zkonsumovati, při čemž ničivá konkurence sráží ceny až pod výrobní náklady. Tyto příliš nízké ceny jsou nezdravé, ježto nejsou trvale udržitelné a ochromují výrobu. Tyto poměry byly i v evropském železářství a kartel se snaží odstranit příčiny tohoto stavu tím, že stanoví výrobní kvoty pro své členy, aby výroba nepřerůstala své přirozené meze. Minimální ceny však stanoveny nebyly. Kontingentování výroby bylo provedeno tak, že každý stát dostane určitou kvotu, kterou smí vyrobiti, je pak věci tuzemských závodů, aby kvotu na stát jejich připadající rozdělili mezi sebe. Takto podmiňuje mezinárodní kartel i kartelisoání uvnitř jednotlivých států. Výrobní kontingenty se vztahují pouze na surovou ocel, která je ovšem základním polotovarem pro další výrobu.

Za účel kartelu se tedy prohlašuje: stanovením kontingentů držeti výrobu v přiměřených mezích, zvyšovati pak tyto kontingenty úměrně rostoucímu konsumu a zajistiti tak železářství zdravý, přirozený a stálý rozvoj, s vyvarováním se nezdravé nadprodukce, která vede k derutě cenové, krísim, nezaměstnaností atd. Budoucnost a význam kartelu nedá se dnes ještě posouditi. Mluví se na př. o rayonování výroby v tom smyslu, že by průmysl každého státu dostal přiděleny určité země, kam by pak dodával své výrobky, což by mělo přispěti k stabilitě výroby. Někteří doufají, že podobné mezinárodní dohody by mohly odstraniti i dnešní celní ochranářství; průmysl různých států by se dohodl o rozdělení odbvytišť, o tom, kolik na př. do určité země dodají zahraniční závody a jakou část konsumu budou kryti závody domácí, čímž by prohibiční celní sazby ztratily svůj raison d'être. To by ovšem znamenalo pozvolné odstraňování úplně volné soutěže a plá-

novitou, racionální organizací hospodářskou, čímž by se začla měnit i celá dnešní soustava hospodářská. A podobné zjevy jako kontingen-tování a rayonování výroby se dnes u nás i v Německu i jinde vy-skytují. Bude vždy ovšem největším problémem docílit, aby toto plá-novité hospodářství (jež je ovšem dnes nanejvýše ve svých začátcích) neodstranilo onu zdravotnou soutěž, jež je hybnou pákou všeho pokroku a zabraňuje zbahnění a sterilitě, která je začátkem úpadku. Zatím je zajímavé, že ono plánovité hospodářství, o němž tak mnoho psali autoři socialističtí, začíná prováděti nejmypšlejší kapitalistický průmysl.

Co se Československa týče, jeho kvota obnáší 1,450.000 tun su-rové oceli; je-li naše maximální výkonnost 1,600.000 tun, je to asi 90%. Plnou kvotu své výrobní kapacity nedosáhl zatím snad žádný z členů kartelu. V německých listech jsme četli stížnosti, že kvota Německu přidělená obnáší jen 70% jeho výrobní kapacity a na belgický průmysl musí býti vykonáván nátlak se strany vlády, aby se s přidělenou kvotou uspokojil.

Ze zločinecké statistiky pražské za minulý rok není nezajímavá po-všimnouti si trestanců podle zaměstnání. Tak se uvádí, že k zemskému trestnímu soudu v Praze bylo dodáno (pro různé delikty) 518 dělníků továrních, 116 kočů, 85 učňů, 28 studentů (!), 8 kominíků, 8 cukrářů, 5 bankovních úředníků, 4 státní úředníci, 4 harmonikáři, 2 doktoři práv (!), 1 doktor medicíny, 1 učitel, 11 majitelů t. zv. informačních kanceláří atd. Podobně ani nechybí zajímavosti u zatčených žen. Z těch bylo zejména 106 služebných, 55 dělnic, 47 prostitutek, 30 číšnic, 27 švadlen, 19 porodních asistentek, 3 tanečnice, 4 kuchařky, 3 domov-nice, 2 modistky, atd. Obraz tento je zcela však kusý a zkreslený, ne-bude-li doplněn údaji zejména, z kterých trestních činů byli dodaaí obviněni, což hraje podstatnou roli (na př. u studentů, doktorů a pod.), a pro které delikty také byli odsouzeni.

Dr. Rezný.

O druhém právnickém sjezdu jihoslovanském, pořádaném ve dnech 9.—11. září 1926, o němž přinesl již náš časopis referát (viz Všehrd VIII., str. 45), přináší podrobnou zprávu od univ. prof. Do-len-ce »Čas. Znanstvena revija«, XXI. 1926/7, str. 41 a ns.*) Jak je viděti z rychlého sledu jednotlivých sjezdů vždy po jednom roce, po-dobají se jihoslovanské sjezdy právníké pravidelnému sněmování, asi jako tomu bylo u našich sjezdů unifikačních. Ostatně právě tento problém je nám i Jihoslovánům společný.

Ča.

Zavedeme u nás opět řády? Novinami proběhla zpráva, že prý se na příslušných místech uvažuje o zavedení řádu pro československé pří-slušníky. Pokládáme za svou povinnost upozorniti, že není v zájmu ob-čanské morálky, aby něco takového se podnikalo. Zákon č. 61/1918 zrušil veškeré řády, a zavedl v této věci občanskou rovnost. Zákon č. 243/1920 učinil sice některé úchytky v konkrétních případech, avšak zásadu před-cházejícího zákona moudře ponechal. Stav jest takový, že občané čes-koslovenské republiky nemohou ani v cizině platně přijímatí řádů. Obá zákony nejsou však dokonale opatřeny normou donucovací, jak se sta-novilo při titulech šlechtických. A tak se stává, že není dne, abychom nečetli v novinách, že ten nebo onen byl obdařen nějakým řádem cizo-zemským, aniž by se kdokoli proti tomu ohradil, přes to, že přijímání řádů jest u nás zákonem zakázáno. Obdařený, jako občan respektující zákony svého státu, měl by logicky oznámiti dárci, že řád přijmouti nemůže, ježto mu to zákony jeho vlasti zakazují, a cizí vlády by jistě respektovaly tento právní cit obdařeného, a jistě by napříště snažily se i ony respektovati právní řád náš. Jako jediný argument pro exi-stenci řádů se uvádí, že prý jest to nejlacinější odměna a průkaz sym-patie lidem, kteří jsou pak mravně zavázáni. Argument tento neobstojí. Víme z praxe, že udělování řádů v cizině děje se nikoli vždy podle

*) Tamtéž na str. 44. jest otištěn referát z téhož sjezdu univ. prof. Dr. Rado Kušeje »Problem iznačenja zakonskih prav na drugem kongresu pravnikov v Ljubljani«. Z této autentické zprávy je také jasno, že máme loňský (1926) kongres čítati za druhý nikoliv za třetí.

zásluh, že při udělování jich hrají úlohu také mnohé jiné cesty, a cestičky, ba náhoda, avšak hlavní a rozhodující moment jest ten, že mezi občany se činí sekty obdařených, kteří ještě jsou rozdělení mezi sebou na různé stupně, že pak obdaření v dosažení »vyznamenání« vidí jedinou svou snahu. Snadné odměňování svádí pak k přímému rozdělování řádů vyvoleným i nevyvoleným, kteří mnohdy nemohouce oslňovati ničím jiným, povyšují se na veřejnosti odznaky řádovými, stuhami a pod. Jsou-li v cizině tak ješitní, že neuspokojují se vnitřním uznáním, a musí mítí řády, a jsou případy, že o řády si petenti výslovně říkají, buď jim to práno. Pro naše poměry však jest žádoucí, aby zásada zákona č. 61/1918 byla ponechána, ba prohloubena sankcí, v žádném případě však se nedoporučuje zavést náš domácí řád pro naše příslušníky. Buďme rádi, že právní rovnost občanská, která byla zavedena ústavou, nebude právními nějakými vyznamenáními rušena, a buďme hrdi na to, že v Československé republice jest možno pracovati ve prospěch státu, aniž by se čekala odměna v řádovém titulu a odznaku.

Dr. Karel Novák.

LITERATURA.

Vědecká Ročenka právnické fakulty Masarykovy univ. v Brně. Roč. V. (1926), 80, str. 236, Kč 25.—. Svým pátým ročníkem představuje se ročenka brněnské právnické fakulty jako tvorně literární periodikum, jež každoročně obohacuje naši stále ještě nevalnou produkci vědecky cenných prací oboru právního a národohospodářského. Přítomná ročenka je věnována výhradně oboru naukovému, neobsahující ani obvyklého historicko-statistického přehledu fakultního vývoje za běžný školní rok, patrně z důvodu, že tento přehled lze sestavit výhodněji i úsporněji za dvě léta najednou, takže připojen by byl teprve k ročence příští. Vynechání této kapitoly z programu ročenky vůbec by bylo ovšem na újmu cílům, sledovaným touto publikací — podávati totiž všestranný obraz rozvoje mladé fakulty — a redakci patrně sledováno není.

Prof. dr. K. Engliš pod titulem »Státní rozpočet republiky Československé na rok 1927« podává tu výtah ze všeobecné části důvodové zprávy, již napsal k osnově finančního zákona pro rok 1927. Ve čtyřech kapitolkách svým obvykle plastickým slohem pojednává autor postupně o struktuře rozpočtu po stránce formální, o aktivitě rozpočtu, o jeho rozsahu a směrnících, a konečně o příjmové stránce letošního budgetu. Formálně konstruoval autor rozpočet na rok 1927 rozdílne od dřívějších, rozčleniv ho ve čtyři oddíly, z nichž prvý jest vlastním rozpočtem administrativním, druhý jest bilancí státních podniků, resultujících v prvním pouze svými saldy, kdežto oddíl třetí obsahuje přehled přidělů svazkům samosprávným a čtvrtý souborně vykazuje všechny státní dluhy s jejich úrokovou službou. Aktivita státního rozpočtu jeví se částkou 20 milionů, avšak jevila by se částkou převyšující půl miliardy, kdyby po dosavadním způsobu finanční správa odkázala výdaje investiční na úvěr. Zásada nekontrahovati více žádných státních dluhů provedena důrazně i co do investic státních podniků, jimž ponechány jejich výnosy za tímto účelem. Realnost prelimitovaného přebytku dána jest jak po stránce příjmové, tak výdajové. Rovnováhu státního hospodářství ohrožuje pouze stará otázka neuhrazených učitelských platů a deficit zemí, jež zůstává předmětem úvah a nových opatření finanční správy. Rozsah rozpočtu je dán číslicí 10 miliard, počítaje v to některé dluhy státní dnes ještě nekonsolidované. Tato suma nesmí být překročena, nemá-li národní produkt býti zatížen nepřiměřenými státními dávkami. V těchto mezích jest tudíž třeba rozpočtové stabilisace pro řadu příštích let. V tomto rámci také uskutečněny byly ideové směrnice, jež ovládaly naši dosavadní finanční politiku, což názorně dokázáno jest procentuálním srovnáním s posledním rozpočtem. Příjmy státní